

регламентированным государством уровнем прав и свобод и тем, который нужен для успешной деятельности высшего учебного заведения и качественной подготовки выпускника.

Ключевые слова: автономия, академические свободы, университет, предпосылка, фактор.

Mokliak V. The Main Prerequisites of Formation and Development of the Universities Autonomy of Ukraine (XIX – the 1st Part of the XX c.)

It is shown that the historical researches give the chance to analyse the pedagogical knowledge evolution and to mark out regularities, tendencies, principles of development of educational processes, to staticize the previous experience in modern conditions for the purpose of humanity principles realization in formation of the personality. The period of the middle of XVIII – the 1st part of the XIX c. is described in article as extremely important in formation of the Ukrainian system of university education. It is proved that outstanding world scientists of the studied period participated in the creation of imperial system of the higher education. It is shown the politician of the Russian emperors in the higher education sphere. The main prerequisites of formation and development of universities autonomy of Ukraine are presented: creation of system of the higher education; formation of the Ministry of national education; positive experience of other European countries; activity of progressive teachers; an accurate position of the academic council of university (concerning award of scientific degrees, personnel questions and the place of the trustee in a link university → the trustee → the ministry); a contradiction between the level of the rights and freedoms and subjects regulated by the state which is necessary for successful activity of a higher educational institution and high-quality preparation.

Key words: autonomy, academic freedoms, university, prerequisite, factor.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Ваховський Л. Ц.

УДК 317.09

С. С. Онищенко

**ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНА СИСТЕМА ТЕОРІЇ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ТА ОСОБЛИВОСТІ**

Розвиток теорії фізичного виховання супроводжується вдосконаленням та оновленням її понятійно-термінологічного апарату,

яке відбувається за рахунок адаптації іншомовних слів, створення нових термінів та широкого використання термінології суміжних наукових галузей, нового тлумачення існуючих понять та термінів. На жаль, процес термінотворення в галузі фізичного виховання пов'язаний з низкою проблем та труднощів, а саме: підсилення полісемічності та багатозначності термінології; виникнення ситуації термінологічної невизначеності; невиправдане лавиноподібне зростання кількості понять та термінів.

Термінологічні проблеми фізичного виховання та спорту знайшли широке відображення в науковій та навчальній літературі. У підручниках та навчальних посібниках з теорії й методики фізичного виховання (Б. Ашмарін, О. Безкопильний, Е. Вільчковський, І. Еркомайшвілі, Є. Іванченко, В. Іващенко, О. Курок, Л. Матавєєв, А. Новіков, Ю. Шкрєбтій, Б. Шиян та ін.) розкривається сутність та співвідношення найбільш загальних понять теорії фізичного виховання. Більш широкий спектр понять та термінів теорії фізичного виховання, спортивної термінології представлений в словниково-довідковій літературі (Ю. Васьков, С. Войтенко, Д. Димовський, В. Наумчук, Л. Совик, В. Федюк та ін.). Важливі аспекти розвитку термінології галузі фізичної культури та спорту розглянуто в дисертаційних роботах М. Паночко, О. Боровської Л. Карпець, І. Янків та ін.

Проведений аналіз наукової літератури засвідчив, що дослідники зосереджуються, перш за все, на вирішенні конкретних дослідницьких завдань стосовно понять та термінів і недостатньо уваги приділяють аналізу термінології теорії фізичного виховання як явища, виявленню її сутності та специфіки.

Мета статті – розкрити сутнісні характеристики та визначити особливості понятійно-термінологічної системи теорії фізичного виховання як галузі педагогічної науки.

Реалізацію означеної мети буде доречним почати з розгляду значення слів «поняття», «термін» та загальної характеристики понятійно-термінологічної системи педагогіки.

«Поняття» розглядається як форма мислення, що відображає сутнісні властивості, зв'язки й відносини предметів та явищ [20, с. 1051], як відображення сутності предмета в людському мисленні [1, с. 663].

Як бачимо, в науковій літературі, висловлюється думка про те, що в понятті відображаються найбільш загальні й суттєві ознаки предметів та явищ навколишньої дійсності.

Процес утворення поняття є складним, досить тривалим і завершується його словесним оформленням, яке в ході подальшого пізнання може коректуватись і змінюватись [18, с. 9]. У якості словесного вираження поняття виступає термін (від лат. *terminus* – межа, границя) як функціональна одиниця мови науки. «Термін» визначається представниками різних наукових дисциплін, які наголошують, що це слово або словосполучення, яке є точною назвою певного поняття [14,

с. 594], слово або словосполучення спеціальної (наукової, технічної і т.п.) мови, яке створюється чи запозичується для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів [2, с. 474].

Основними ознаками терміну є дефінітивність, однозначність, системність, незалежність від контексту, стислість, простота, відсутність синонімів та омонімів в межах даної науки, стилістична нейтральність.

Однією з найбільш важливих умов існування терміну є системність, тобто належність до певної термінологічної системи. Т. Кияк звертала увагу на те, що термін є невід'ємною частиною системи, що розуміється як сукупність елементів цілого, між якими існує обов'язковий і невід'ємний зв'язок [11, с. 7].

Терміносистемами, або термінологічними системами називають сукупність термінів конкретних галузей з двома типами зв'язків, які надають їй системного характеру: а) логічними (якщо між поняттями певної галузі науки існують системні логічні зв'язки, то терміни, які називають ці поняття, мають теж бути системно пов'язаними); б) мовними (хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови, а відповідно їм властиві всі ті зв'язки, які характерні для загальнонавчаних слів – синонімічні, антонімічні, словотвірні, полісемічні, граматичні, родовидові тощо) [26, с. 517–518].

Деякі науковці в якості синоніму поняття «термінологічна система» використовують поняття «термінологія». Зокрема Т. Земляная, О. Павличева, І. Квитко І. Кічева наголошують, що і термінологія, і терміносистема є сукупністю термінів, які являють собою внутрішньо впорядковане ціле, логіко-лінгвістичну модель певної спеціальної галузі знань [див.: 5; 9; 10].

Загальнонаукові визначення слів та словосполучень «поняття», «термін», «термінологія», «понятійно-термінологічна система», як правило, використовуються для визначення й аналізу педагогічних понять, термінів, понятійно-термінологічної системи педагогічної науки та її галузей.

Однак Б. Комаровський у своїй роботі «Російська педагогічна термінологія» (1969) надав спеціальне визначення педагогічних термінів, які, на його думку, є точно обмеженими в науковому й практичному розумінні позначення педагогічних понять [12, с. 5].

Педагогічну термінологію, на думку Б. Комаровського, слід розглядати в широкому та в вузькому розумінні. У широкому розумінні педагогічна термінологія є системою лексичних засобів і найменувань (назви типів навчальних закладів, видів навчального обладнання тощо, які утворюють так звану педагогічну номенклатуру), застосовуваних у теорії й практиці виховання, навчання й освіти. У вузькому розумінні педагогічна термінологія є сукупністю лише тих термінів, що закріплюють найважливіші поняття педагогічної науки [12, с. 5].

І. Кантор в роботі «Педагогічна лексикологія і лексикографія» (1968) також дав визначення педагогічної термінології в широкому розумінні, розглядаючи її як сукупність лексичних засобів, які обслуговують теорію й практику виховання й навчання й позначають основні поняття педагогіки як науки [8, с. 168–169].

У нашому дослідженні ми будемо використовувати поняття «педагогічна термінологія» і «термінологічна система педагогіки» як синоніми. Проте зазначимо, що більш точним є поняття «понятійно-термінологічна система педагогіки», оскільки в ньому підкреслюється зв'язок між педагогічними поняттями й педагогічними термінами.

З огляду на завдання нашого дослідження важливою є проблема класифікації педагогічних понять та термінів. Вирішуючи означену проблему, Б. Комаровський розрізняв педагогічну термінологію як лінгвістичну й предметно-тематичну систему і запропонував відповідно лінгвістичну й предметно-тематичну класифікацію педагогічних термінів.

Більш важливим для нас є розгляд Б. Комаровським педагогічної термінології як предметно-тематичної системи та класифікація педагогічних термінів не з лінгвістичних міркувань, а враховуючи логіку та систему педагогічної науки і предметно-тематичну близькість понять. Учений обґрунтував предметно-тематичну класифікацію педагогічних термінів, яка включає: а) загальнопедагогічні терміни; б) терміни теорії виховання; в) терміни теорії загальної й політехнічної освіти й навчання; г) терміни організації народної освіти й управління шкільною справою; д) терміни історії педагогіки [див.: 12, с. 27–33].

Дослідники (В. Безрукова, І. Кантор, І. Кичева, О. Кошкіна та ін.) звертають увагу на особливості понятійно-термінологічної системи педагогіки: синонімічність і полісемічність, зумовленість соціокультурним контекстом, залежність від суб'єктивних оцінок і міркувань, відсутність чіткої визначеності категоріального апарата.

Означені особливості понятійно-термінологічної системи педагогіки, безумовно, позначаються на системі понять та термінів теорії фізичного виховання.

У більшості наукових та навчальних видань з теорії та методики фізичного виховання, теорії та практики спорту термінологічні проблеми розглядаються поверхово.

Ж. Холодов та В. Кузнецов у навчальному посібнику з теорії та методики фізичного виховання характеризують науковий апарат цієї дисципліни, визначаючи його як сукупність «специфічних професійних термінів та понять». Автори докладно розкривають сутність лише п'яти основних понять: «фізичне виховання», «фізична культура», «фізичний розвиток», «фізична досконалість», «спорт» [23, с. 5–7].

Характеристикою основних понять фізичного виховання обмежується І. Еркомайшвілі, який не дає визначення словосполученню «термінологія теорії фізичного виховання», а пропонує тлумачення

понять «фізична культура», «фізкультурний рух», «фізичне виховання», «спорт», «рухова реабілітація», «фізична рекреація», «фізичний розвиток», «фізична підготовка», «фізична підготовленість», «фізична досконалість», «фізична освіта», «фізичний розвиток», «фізкультурна діяльність» [7, с. 7].

Е. Вільчковський та О. Курок також зосереджуються на визначенні основних понять, до складу яких автори включають досить традиційний набір: фізична культура, фізичне виховання, фізичний розвиток, фізична підготовленість, фізичні вправи та ін. [3, с. 5–7]. У посібнику В. Іващенко та О. Безкопильного дається характеристика приблизно такій же сукупності основних понять [6, с. 32].

Тлумачення більш широкому спектру понять та термінів подано в термінологічних словниках, які розміщуються в навчально-методичних посібниках [див.: 17; 16; 22 та ін.].

Як правило, поняття й терміни в словниково-довідковій літературі подаються лише в алфавітному порядку без будь-яких теоретичних узагальнень і предметного структурування.

Узагальнення щодо сутності та особливостей термінології фізичного виховання і спорту були зроблені в дисертаційних роботах, монографіях і наукових статтях, присвячених проблемі термінотворення у цій галузі.

І. Янків вважав, що спортивна термінологія на відміну від термінологій інших галузей є однією з найбільш «природних» терміносистем, оскільки меншою мірою підлягає впливу термінологів у процесі її розвитку і зв'язана з тенденціями народної мови [27, с. 4]. Зазначимо, що інші дослідники (О. Четчикова, В. Протоковило), навпаки, доводять, що спортивна термінологія, навпаки, часто має абстрактний і штучний характер [4].

Особливість термінології фізичного виховання та спорту, на думку І. Хоменка та І. Глазиріна, полягає в тому, що вона є основою взаєморозуміння фахівців з учнями в процесі спеціально організованої навчальної діяльності, а також має тісний зв'язок з низкою споріднених наук про людину (анатомія, фізіологія, гігієна, біомеханіка, спортивна медицина, спортивна метрологія, біохімія, теорія і методика фізичного виховання, педагогіка, психологія) та різними видами спорту [24].

Учені робили спробу систематизувати поняття й терміни фізичної культури, поділяючи їх на певні групи. Л. Сергієнко розділяє їх на три великі групи: 1) терміни і поняття навчальних і наукових дисциплін психолого-педагогічного циклу; 2) терміни і поняття навчальних і наукових дисциплін медико-біологічного циклу; 3) терміни і поняття практичних дисциплін [19, с. 6]. Тематичний ряд понять та термінів для кожного з розділів теорії й методики фізичного виховання пропонується в посібниках Б. Ашмаріна, І. Круглика, О. Худолія та ін. [див.: 21; 13; 25].

Найбільш ґрунтовною роботою з термінологічної проблематики є монографія В. Лук'яненка, в якій зроблено спробу осмислити наявну

термінологічну ситуацію в галузі фізичної культури з загальнонаукових та загальнодидактичних методологічних позицій. Автор не вдається до обґрунтування класифікації понять та термінів теорії фізичної культури, однак намагається їх певним чином розділити. В окремі групи виділено поняття, що стосуються: процесу передачі і засвоєння соціального досвіду стосовно педагогічної діяльності в сфері фізичної культури; процесу загальної освіти в галузі фізичної культури; рухових здібностей людини [15, с. 42–67].

Проведений аналіз наукової літератури дозволяє зробити деякі узагальнення, що мають теоретичне значення для нашого дослідження.

Визначаючи сутність понятійно-термінологічної системи теорії фізичного виховання, ми будемо орієнтуватись на позицію Б. Комаровського, який розглядав педагогічну термінологію в широкому та у вузькому розумінні. Як уже зазначалось, у широкому розумінні педагогічна термінологія є системою не лише педагогічних термінів, а й найменувань (педагогічної номенклатури), а у вузькому розумінні – сукупністю лише термінів, що закріплюють найважливіші поняття педагогічної науки.

Оскільки предметом нашого дослідження є поняття й терміни теорії фізичного виховання, логічним буде спиратись на визначення педагогічної термінології у вузькому розумінні. Виходячи з цього, понятійно-термінологічна система теорії фізичного виховання – це впорядкована сукупність лексичних засобів, що позначають поняття теорії фізичного виховання як специфічної галузі педагогічної науки.

Термінологія теорії фізичного виховання тісно пов'язана із спортивною термінологією, але не тотожна з нею. Спортивна термінологія розглядається як вербалізований результат когнітивної діяльності фахівців у галузі спорту (спортсменів, тренерів, суддів), і вона є значущою для організації і здійснення спортивної діяльності (О. Гурєєва). Понятійно-термінологічна система теорії фізичного виховання стосується, перш за все, здійснення педагогічної діяльності, направленої на розвиток фізичних якостей та рухових здібностей підростаючих поколінь. Використання спортивної термінології в системі понять та термінів теорії фізичного виховання має допоміжний характер.

Найважливішою сутнісною характеристикою понятійно-термінологічної системи теорії фізичного виховання є наявність двох типів зв'язків між поняттями та термінами – логічних і мовних. Це означає, що її слід розглядати як внутрішньо впорядковану логіко-лінгвістичну модель теорії фізичного виховання, тобто як лінгвістичну й предметно-тематичну структуру. Тільки в цьому випадку можна глибоко зрозуміти специфіку термінології цієї галузі знань, причини протиріч і проблем, що виникають у процесі термінотворення, та окреслити ефективні шляхи їх вирішення.

Ще однією сутнісною характеристикою теорії фізичного виховання є її зумовленість не тільки внутрішніми, а й зовнішніми чинниками. До

внутрішніх відносяться суто наукові чинники, а саме: зміна концептуальних основ теорії фізичного виховання, формування нових теоретичних ідей і поглядів, розвиток суміжних наук тощо. Зовнішніми є соціально-економічні, політичні та соціокультурні чинники, які зумовлюють характер «соціального замовлення» і визначально впливають на мету та завдання фізичного виховання, напрями науково-педагогічних досліджень у цій галузі тощо. Процес термінотворення в теорії фізичного виховання, оновлення понятійно-термінологічної системи в однаковій мірі залежить як від внутрішніх, так і від зовнішніх чинників.

Понятійно-термінологічній системі теорії фізичного виховання притаманні певні особливості і, перш за все ті, що характеризують педагогічну термінологію в цілому. Поняттям і термінам теорії фізичного виховання властиві синонімічність і полісемія і, як наслідок, вони не відповідають стандарту однозначності. Це пов'язане з тим, що термінологія теорії фізичного виховання на відміну від термінології точних наук тісно пов'язана з народною мовою та змінами в літературній мові. Саме тому, на думку багатьох дослідників, однією з найбільш складних проблем, що виникають у процесі термінотворення є забезпечення чіткості й однозначності лексичних засобів.

Проведений аналіз публікацій з теорії фізичного виховання дозволив виокремити низку специфічних особливостей, що характеризують понятійно-термінологічну систему цієї галузі знань.

По-перше, специфіка системи понять і термінів теорії фізичного виховання виявляється в тому, що вони дуже різноманітні і рідко зустрічаються в звичайній діяльності людини. Тому значна їх кількість має абстрактний і штучний характер, через що виникають труднощі в тлумаченні. Хоча, як уже підкреслювалось, висловлюється й протилежна думка про те, що спортивна термінологія є однією з найбільш «природних» терміносистем, оскільки зв'язана з тенденціями народної мови.

По-друге, специфічність термінології теорії фізичного виховання зумовлена тісним зв'язком цієї наукової дисципліни з низкою гуманітарних та медико-біологічних наук, предметом дослідження яких є людина (педагогіка, психологія, анатомія, фізіологія, гігієна, біомеханіка, біохімія), а також з різними видами спорту. Це, безумовно, позначається на термінотворенні, в процесі якого теорія фізичного виховання використовує терміни суміжних наук та спортивну термінологію, яка бурхливо розвивається.

По-третє, термінологія теорії фізичного виховання не тільки забезпечує ефективність науково-дослідної роботи й високий рівень теоретичної підготовки майбутніх фахівців галузі у вищих навчальних закладах, а й використовується педагогами-практиками для досягнення взаєморозуміння з учнями в процесі спеціально організованої навчальної діяльності. Інакше кажучи, термінологія теорії фізичного виховання є

практико орієнтованою, і від рівня термінологічної підготовленості вчителів залежить якість навчання на уроках фізичного виховання.

По-четверте, термінології теорії фізичного виховання притаманний динамізм, оскільки вона інтенсивно розвивається, залучаючи терміносистеми нових видів спорту, нову термінологію суміжних наукових галузей, адаптує іншомовні терміни.

По-п'яте, понятійно-термінологічна система теорії фізичного виховання є близькою до загально педагогічної термінології, оскільки ця наукова дисципліна є елементом системи педагогічних наук і в процесі термінотворення спирається на визначення основних категорій педагогіки: освіта, навчання, виховання, розвиток та інших.

Предметом подальшого наукового вивчення можуть стати окремі групи понять та термінів теорії фізичного виховання, особливості й тенденції розвитку термінології цієї наукової галузі в різні історичні періоди.

Список використаної літератури

- 1. Азаренко С. А.** Понятие // Современный философский словарь / Под общ. ред. В. Е. Керимова. – Лондон – Франкфурт-на-Майне – Париж – Люксембург – Москва – Минск, 1998. – С. 663.
- 2. Ахманова О. С.** Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – 2-е изд., стер. – М : УРСС, 2004. – 571 с.
- 3. Вільчковський Е. С.** Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 428 с.
- 4. Глосарій** основних термінів рухової анімації в фізичному вихованні: Методичні вказівки для проведення практичних і самостійних занять з дисциплін «Фізичне виховання» і «Фізична культура» (для студентів 1–5 курсів усіх спеціальностей Академії) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: О. І. Четчикова, В. І. Протоковило. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 36 с.
- 5. Земляная Т. Б.** Терминоведение: основные понятия и концепты [Электронный ресурс] / Т. Б. Земляная, О. Н. Павлычева // Журнал научно-педагогической информации. – 2010. – № 1. – Режим доступа: <http://www.paedagogia.ru/2010/38-01/101-zemlyanayapavlicheva>.
- 6. Іващенко В. П.** Теорія і методика фізичного виховання: [підручник] / В. П. Іващенко, О. П. Безкопильний. – Черкаси : Вид-во ЦНТЕІ, 2006. – Ч. 1. – 420 с.
- 7. Еркомайшвили И. В.** Основы теории физической культуры. Курс лекций / И. В. Еркомайшвили; Уральский гос. технический ун-т. – Екатеринбург, 2004. – 192 с.
- 8. Кантор И. М.** Педагогическая лексикография и лексикология / И. М. Кантор. – М.: Просвещение, 1968. – 200 с.
- 9. Квитко И. С.** Термин в научном документе / И. С. Квитко. – Львов: Вища школа, 1976. – 125 с.
- 10. Кичева И. В.** Развитие понятийно-терминологической системы педагогики в 90-е годы XX века : Автореф. дисс... доктора пед. наук : 13.00.01 / И. В. Кичева – Пятигорск, 2004. – 38 с.
- 11. Кияк Т. Р.**

Лингвистические аспекты терминоведения / Т. Р. Кияк – К. : УМКВО, 1989. – 103 с. **12. Комаровский Б. Б.** Русская педагогическая терминология : словарь / Б. Б. Комаровский. – М. : Просвещение, 1969. – 311 с. **13. Круглик И. И.** Краткий словарь терминов по теории и методике физического воспитания и спорта для студентов физкультурных вузов / И. И. Круглик. – Режим доступа: <http://psychology.snauka.ru/2012/06/829>. **14. Кондаков Н. И.** Логический словарь-справочник / Н. И. Кондаков. – М. : Наука, 1975. – 720 с. **15. Лукьяненко В. П.** Терминологическое обеспечение развития физической культуры в современном обществе: монография / В. П. Лукьяненко. – М. : Советский спорт, 2008. – 168 с. **16. Наумчук В. І.** Словник-довідник основних термінів і понять з теорії та методики фізичного виховання і спорту : Навч.-метод. посібник / В. І. Наумчук. – Т. : Підручники і посібники, 2004. – 63 с. **17. Присяжнюк С. І.** Курс лекцій з фізичного виховання: навчальний посібник для студентів технічних вищих навчальних закладів / С. І. Присяжнюк, Д. Г. Оленев. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015. – 420 с. **18. Резников. Л. О.** Понятие и слово / Л. О. Резников. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1958. – 124 с. **19. Сергієнко Л. П.** Терміни і поняття у фізичній культурі : Навчальний посібник / Л. П. Сергієнко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 264 с. **20. Советский** энциклопедический словарь. – М. : Советская энциклопедия, 1980. – 1600 с. **21. Теория** и методика физического воспитания : учеб. для студентов фак-та физ. культуры пед. ин-тов по специальности 03.03 «Физическая культура» / Б. А. Ашмарин [и др.] ; под ред. Б. А. Ашмарина. – М. : Просвещение, 1990. – 227 с. **22. Термінологічний** словник із фізичного виховання і спорту / Усатова І. А., Цаподой С. В. ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2012. – 75 с. **23. Холодов Ж. К.** Теория и методика физического воспитания и спорта: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов. – М. : Издательский центр «Академия», 2010. – 480 с. **24. Хоменко І. М.** Спортивна термінологія – основа професійного мовлення фахівця з фізичної культури / І. М. Хоменко, І. Д. Глазирін // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 7. – С. 143–145. **25. Худолій О. М.** Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник / О. М. Худолій. – 2-е вид., випр. – Харків: «ОВС», 2008. – 406 с. **26. Шевчук С. В.** Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 3-тє вид., виправ. і доповнен. – К. : Алерта, 2012. – 696 с. **27. Янків І. Т.** Українська спортивна термінологія (історико-методологічний аналіз) : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Янків Ігор Тарасович ; Волин. держ. ун-т ім. Л. Українки. – Луцьк, 2000. – 19 с.

Онищенко С. С. Понятійно-термінологічна система теорії фізичного виховання: сутнісні характеристики та особливості

У статті на основі аналізу наукової літератури визначено сутнісні характеристики та розкрито особливості понятійно-термінологічної системи теорії фізичного виховання як специфічної галузі педагогічної науки. Доведено, що для аналізу термінології теорії фізичного виховання використовуються загальнонаукові визначення слів та словосполучень «поняття», «термін», «термінологія», «понятійно-термінологічна система».

Акцент зроблено на тому, що понятійно-термінологічну систему теорії фізичного виховання характеризують наявність двох типів зв'язків між поняттями та термінами – логічних і мовних та її зумовленість не тільки внутрішніми, а й зовнішніми чинниками. Особливу увагу приділено виявленню особливостей термінології теорії фізичного виховання, до яких віднесено: абстрактний і штучний характер понять та термінів, широке використання термінів суміжних наук, динамізм, практична орієнтованість термінології та ін.

Ключові слова: поняття, термін, термінологія, понятійно-термінологічна система, теорія фізичного виховання, спортивна термінологія.

Онищенко С. С. Понятійно-терминологическая система теории физического воспитания: существенные характеристики и особенности

В статье на основе анализа научной литературы определены существенные характеристики и раскрыты особенности понятийно-терминологической системы теории физического воспитания как специфической отрасли педагогической науки. Доказано, что для анализа терминологии теории физического воспитания используются общенаучные определения слов и словосочетаний «понятие», «термин», «терминология», «понятийно-терминологическая система».

Акцент сделан на том, что понятийно-терминологическую систему теории физического воспитания характеризуют наличие двух типов связей между понятиями и терминами – логических и языковых и ее обусловленность не только внутренними, но и внешними факторами. Особое внимание уделено выявлению особенностей терминологии теории физического воспитания, к которым отнесены: абстрактный и искусственный характер понятий и терминов, широкое использование терминов смежных наук, динамизм, практическая ориентированность терминологии и др.

Ключевые слова: понятие, термин, терминология, понятийно-терминологическая система, теория физического воспитания, спортивная терминология.

Onischenko S. Conceptual-Terminological System of the Theory of Physical Education: Essential Characteristics and Features

The article, been based on the analysis of the scientific literature, determines the essential characteristics and reveals the features of the conceptual-terminological system of the theory of physical education as a specific branch of pedagogical science. It is proved that general scientific definitions of words and word combinations "concept", "term", "terminology", "conceptual-terminological system" are used to analyze the terminology of the theory of physical education.

The emphasis is made on the fact that the conceptual-terminological system of the theory of physical education is characterized by the existence of two types of connections between concepts and terms - logical and linguistic and its conditioning not only by internal, but also by external factors. Particular attention is paid to identifying the features of the terminology of the theory of physical education, which include: the abstract and artificial nature of concepts and terms, the wide use of terms of related sciences, dynamism, practical orientation of terminology, etc.

Key words: concept, term, terminology, conceptual-terminological system, theory of physical education, sports terminology.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Ваховський Л. Ц.

УДК 37.013.42

О. А. Поліщук

**ДО ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ
З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ**

Розвиток сучасного суспільства відбувається у руслі реалізації ключових положень соціальної політики України, яка гарантує забезпечення конституційних прав громадян на якісні соціальні послуги та рівний доступ до усіх суспільних сфер, зокрема й трудової, реорганізацію системи соціальної реабілітації з метою забезпечення рівного дотримання прав усіх категорій населення, а також захисту інтересів всіх суб'єктів соціуму, які цього потребують.

Згідно з Конституцією України кожному громадянину держави гарантовано право на працю, вільне обрання професії та можливість заробляти собі на життя працюю. Однак у реаліях сьогодення люди з інвалідністю не можуть конкурувати із здоровими на ринку праці, особливо у сучасних доволі складних соціально-економічних умовах й потребують особливої соціальної допомоги та підтримки.